

Ændringer i beregningen af eksteriørindekserne

Kevin Byskov, Terhi Vahlsten, Carolina Markey og Jakob Lykke Voergaard

Ved november 2024 indeksberegningen sker der ændringer i beregningen af eksteriørindekserne kropskapacitet, lemmer og malkeorganer, som påvirker alle tre malkevægtsracer. For alle tre racer sker der ændringer for især kropskapacitet, mens Holstein også har større ændringer i malkeorganer, da de har besluttet at ændre vægten af delindekserne i malkeorganer.

Kan føles som om det vendes på hoved

Racegennemsnit for de lineære enkeltgenskaberne bliver opdateret for alle racer, hvilket er første gang det sker i mange år. Når racegennemsnittet ændres, kan det påvirke den relative vurdering af de enkelte dyr inden for racen. Det skyldes at racegennemsnittet kan flytte sig om på den anden side af raceoptimum. For en egenskab, hvor det sker, vil bidraget ind i det sammenvæjede indeks ændres markant, og derved kan det opfattes som om, at indekset vendes på hovedet.

Stor omrangering for kropskapacitet ved Jersey

Ved Jersey vil der ske store ændringer for kropskapaciteten. Jerseykøerne er over den seneste årrække blevet større i kroppen, og har derfor flyttet racegennemsnittet markant. For Jersey 1. kalvs køer er raceoptimum for krydshøjde 129 cm, mens racegennemsnittet vi har antaget i avlsværdivurderingen er steget fra 125,9 cm til 129,8 cm. Det betyder, at man tidligere ønsket at avle køerne større, mens man nu ønsker at avle køerne mindre. Det ændret racegennemsnit gør at optimum på indeksskalaen ændres fra >130 til 89 for krydshøjde. Der er også andre kropsegenskaber som vil ændre optimum, og fx ændres optimum for kropscydbde fra indeks 105 til indeks 122. Ændringerne vil medføre store omrangeringer for kropskapacitet ved Jersey til november evalueringen.

Tabel 1: Gamle og nye racegennemsnit og race optimum for kropskapacitet for Jersey

Egenskaber i kropskapacitet	Racegennemsnit gammel	Racegennemsnit ny	Optimum gammel	Optimum ny
Krydshøjde	125,9	129,8	>130	89
Kropscydbde	5,9	5,7	105	122
Brystbredde	4,8	4,9	113	109
Rib form og retning	5,5	4,9	>130	>130
Overlinie	5,6	6,0	>130	>130
Krydsbredde	5,2	5,0	126	>130
Krydsretning	5,2	5,2	91	92

Mindre ændringer ved RDC og Holstein som følge af opdatering af racegennemsnit

For RDC og HOL anvendes et teknisk optimum for krop, hvor man ønsker at indekset for kropskapacitet, skal være højt for store, bredde og dybe køer. Derfor betyder ændringen af racegennemsnit ikke noget for beregningen af kropskapacitet for disse 2 racer. Kun placeringen af optimumprikken på grafen vil ændres, da den angiver det reelle optimum for disse racers kropsegenskaber. Fx er optimumprikken for krydshøjde for Holstein i dag på indeks 115, mens den fra november vil være indeks 83, fordi Holstein i gennemsnit reelt er højere end de 148 cm, der er angivet som raceoptimum. For RDC vil optimumprikken for fx kropscybe ændre placering fra indeks 118 til længst ude til højre på skalaen (indeks >130) som følge af, at det aktuelle racegennemsnit er lavere end det, der hidtil har været angivet i indeksberegningen for kropskapacitet.

For malkeorganer og lemmer vil opdateringen af racegennemsnit kun have en begrænset effekt for alle tre racer. Enten fordi ændringen i racegennemsnit er meget små, optimum fortsat ligger langt væk fra racegennemsnit, så der reelt er tale om avl i en retning, eller racerne ikke har nogen vægt på den pågældende egenskab ind i det sammenvæjede indeks for lemmer og malkeorganer.

Rettelse af sammenvæjning i kropskapacitet hos RDC

For RDC har der beklageligvis tidligere været anvendt en forkert vægte til beregning af kropskapaciteten. Fejlen består overvejende i, at der har været relativ for lille vægt på kropshøjde i forhold til de øvrige egenskaber i sammenvæjningen for kropskapacitet. Det betyder at RDC tyre der har højde avlsværdital for krydshøjde, generelt har fået et højere indeks for kropskapacitet ved indeksberegningen i november 2024.

Ændrede vægte og optimum i malkeorganer ved Holstein

Der har været et ønske fra Holstein om ændrede vægte og optimum af delegenskaberne i indeks for malkeorganer, for derved at få et større ejerskab til indekset for malkeorganer. For egenskaberne bagpatteafstand og yverbalance ændres optimum på den lineære kåringskala fra 5,0 til 6,2 for bagpatteafstanden og fra 5,0 til 5,4 for yverbalance. Dette betyder, at optimum på indeksskalaen fremover kun vil være lidt under 100, da de nye optimum ikke er ret langt fra det nuværende racegennemsnit.

Ændringen i optimum sikre, at Holstein racen fortsat vil bevæge sig i den ønskede retning med mere vidtstillede bagpatter og mindre fortunge yvere. Dette sker uden at tyre med ekstremt lave avlsværdi for disse egenskaber, fx 70 i bagpatteplacering, vil få et meget stort bidrag til det sammenvæjede indeks for malkeorganer. Det nye optimum på indeksskalaen vil fremover være 89 for bagpatteplacering mod nuværende optimum på 73. For yverbalance ændres optimum på indeksskalaen fra 87 til 93.

Ud over det ændrede optimum for bagpatteplacering og yverbalance, har Holstein også ønsket at justere vægten af delindekserne i malkeorganer. Fremover ligger der fx vægt på både pattelængde og -tykkelse, således at tyre med meget afvigende avlsværdier for pattestørrelse vil blive straffet i indeks for malkeorganer. I tabellen nedenfor kan ses de nuværende og nye vægte og optimum, der indgår i malkeorganer for Holstein.

Tabel 2: Gamle og nye optimum på den lineære kåringsskala samt vægtene af delindekserne i malkeorganer for Holstein malkeorganer. Den negative vægt for bagpatteafstand og yverbalance indikere blot at optimum på indeksskalaen er under 100.

Egenskaber i malkeorganer	Optimum gammel	Optimum ny	Vægt gammel	Vægt ny
Foryvertilhæftning	9	9	20	18
Bagyver højde	9	9	10	5
Bagyver bredde	9	9		5
Yverbånd	8	8	20	17
Yverdybde	9	9	25	18
Pattelængde	5.5	5.5		3
Pattetykkelse	5	5		4
Forpatteafstand	8	8		
Bagpatteafstand	5.0	6.2	-15	-15
Yverbalance	5.0	5.4	-10	-15

Generelt vil ændringer i vægte og optimum for Holstein malkeorganer have en moderat effekt på rangeringen af tyrene, men der er enkelte tyre, som vil have betydelige ændringer. Dette er særligt tyre med meget lave avlsværdital for bagpatteplacering, yverbalance og pattestørrelse. De har hidtil fået et stort positivt bidrag i indekset for malkeorganer fra bagpatteplaceringen og yverbalance, samtidig med at de ikke er blevet straffet for at avle kortere og tyndere patter.